

Presidenten Carnots mord i Lyon den 24 juni 1894 : samt några ord om rätteg...

25 H Br. Mord

Hist. Fa.
Ouv

Presidenten Carnots mord

i Lyon den 24 Juni 1894,

samt några ord om rättegången och
mördarens afrättning

jemte

en kortfattad redogörelse för
**anarkismen och hvad
anarkisterna vilja.**

Med mördaren Caserios porträtt.

WESTERVIK.
C. O. Ekblad & Comp.
1894.

Kungl. biblioteket

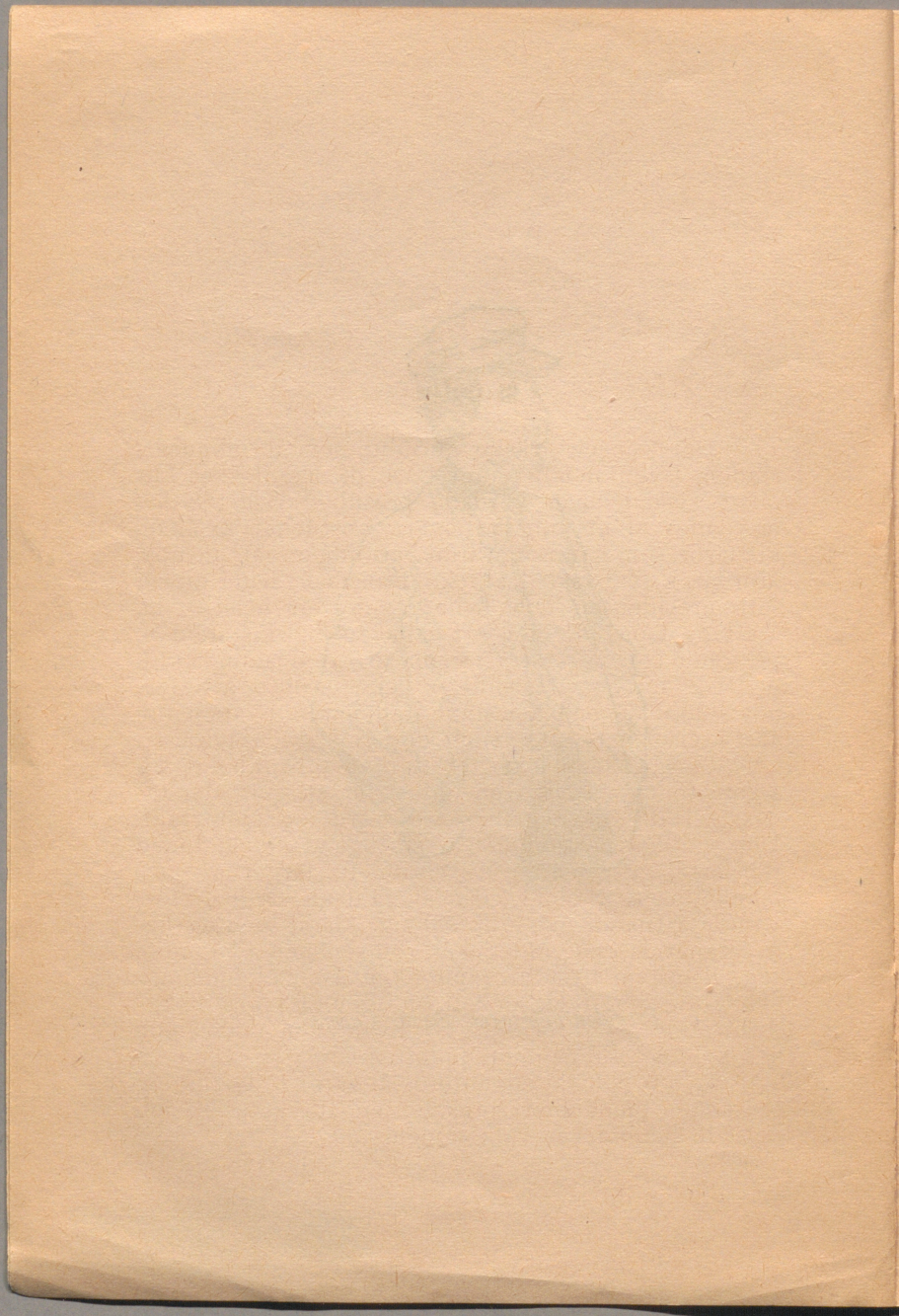

0 0000 000095278

Presidentmördaren Santo Caserio.

Mordet.

Det var en gräslig gerning, som föröfvades i staden Lyon den 24 juni 1894, då Frankrikes allmänt älskade och vördade president *Sadi Carnot* mördades af en ung italienare, anstucken af anarkistläror som han redan från barndomen fått insupa. Mördaren var således icke fransman, hade aldrig sett presidenten och hade ingen som helst orsak att taga hans lif; men ett sällskap anarkister, d. ä. personer som eftersträfvat anarki (upplösning af all politisk och social ordning), hade beslutit att Carnot skulle dö och den unge italienaren, hvars namn är Caserio, hade åtagit sig det gräsliga uppdraget.

Carnot hade lördagen den 23 juli anländt till Lyon för att inviga en industriutställning derstädes. Hans mottagande var särdeles storartadt. Den väldiga perrongen var ståtligt utsmyckad med talrika flaggtrofeer i de nationella färgerna, sammanhållna af sköldar. En af väntsalarna hade förvandlats till en magnifik salong, klädd med dyrbara draperier och guldstickad röd sammet. I fonden såg man en byst af republiken å en af blommor och grönt omgifven sockel; i midten af hvarje flaggdekoration och för öfrigt i hvar enda vinkel och vrå syntes väldiga blombuketter.

Lyons mär (kommunföreståndare), hr Geilleton, ledsagade omedelbart presidenten till väntsalen och helsade honom här välkommen.

Republikens president begaf sig nu till en väntande landå, som var prydd med staden Lyons vapen och förspänd å la Daumont (d. v. s. 4-spänn med stångridare), åtföljd af två artillerister ur 36:te regementet.

Carnot tog plats i vagnen med Lyons generalguvernör vid sin sida samt general Borius och stadens mär å baksätet. Kortegen utgjordes af 27 landåer, hvilkas samtliga dragare voro prydda med trikolorkokarder.

Vägen från stationen till stadshuset är tre kilometer lång. Alla till garnisonen hörande trupper bildade spalier under befäl af chefen för kavalleridivisionen i Lyon general Lignières och i samma ögonblick kortegen lemnade bangården och satte sig i rörelse, skyldrade truppen gevär, och trumpeter och trummor smattrade å nyo.

Under glädtig klockringning från Lyons samtliga kyrkor anlände republikens president till stadshuset kl. half 8 e. m. Hr Carnot steg upp för stadshusets stora solennitetstrappa, ledd af mären och åtföljd af hela sviten. Vid hans inträde i den stora sal som fått namnet Salle des Pas-Pardus slöto sig municipalrådets medlemmar i en halfcirkel kring statschefen, och Lyons mär höll å rådets vägnar ett kort helsningstal till hr Carnot.

Derefter besöktes prefekturbyggnaden, der familjedinér gafs för presidenten och ett fåtal inbjudna.

Dagen, som hade inledts med en utomordentligt riklig almoseutdelning till de fattiga inom arrondissementets samtliga märrier, afslöts med ett briljant fackeltåg, anordnad af militären. Föga anade man då att nästa dag skulle sluta i blod.

Så randades söndagen den 24 juni, midsommardagen, i fullaste fägring.

Programmet för denna dag upptog först en högtidlig cour å prefekturen, hvarvid civila och militära myndigheter och korporationer presenterades för statschefen. Denna mottagning utfylde hela förmiddagen och företedde nästan uteslutande rent officiella helsningsformer. Hr Carnot — yttrar en närvarande — underkastade sig den otacksamma och enformiga pligten att säga hvar och en ett vänligt och artigt ord.

Mottagningen var vid detta tillfälle synnerligen lysande. Allt sedan kl. 9 f. m. fylde den gala-klädda skaran af funktionärer väntsalarna. Officerare af alla vapen voro särskildt talrikt tillstädes. De främmande konsulerna hade mangrant samlats iförda sina rikt broderade, högst lysande dräfter. Äfven prefekter och märer från granndepartementen hade infunnit sig vid couren.

Efter couren gjorde Carnot ett besök på utställningen och återvände in till staden framemot eftermiddagen samt begaf sig derpå till den utomordentligt lysande bankett om tusen kuvert som staden Lyon och Rhône departementet gäfvo i handelspalatset för republikens president. Det var här Carnot höll sitt sista tal. Här var den ogrumlade festglädjen ännu i fullaste flor; men utanför palatset lurade döden.

*

Kl. 9,10 e. m. hade banketten slutat. Korte- gen hade åter ordnats för att begifva sig till teatern, der galaföreställning egde rum.

I första åkdonet tog president Carnot plats.

Han hade hunnit förbi halfva fasaden af handelspalatset. Massan omringade honom och helsade honom med hänförda lefverop; man har sällan be-

vittnat en mera glödande hyllning. Vid denna industriens fest klappade alla hjertan i takt, och det var hela Lyon som här tilljublade sitt bifall åt republikens president, som nyss högtidligen invigt dess utställning.

Presidenten, lycklig öfver denna färd, som bragt så mycken tillfredsställelse, svarade småleende på hyllningsropen; han helsade med högra handen och svängde med den venstra sin hatt med den älskvärda gest, som var honom egen — då plötsligt en man störtade sig mot hans vagn och hoppade upp på vagnssteget.

Det var en besynnerligt klädd man, med mössa på hufvudet och iklädd kastanjefärgad dräkt. I ena handen höll han en dolk, som han våldsamt stötte i bröstet på presidenten, hvilken föll tillbaka, likblek, utan ett rop, mot vagnens ryggstöd.

Hopen förstod då, hvad som händt . . . "Det är en mördare! . . . det är en mördare! Slå ihjel honom!" ropade man från alla håll och man kasta- de sig öfver mannen, som prefekten Rivaud med ett knytnäfslag slungat baklänges . . .

Brottslingen hölls fast af kraftfulla armar, döds- rop ljödo omkring honom, han höll på att slitas i stycken, då polisen ingrep mot den förbittrade massan. Polismän omringade uslingen som stod der våldsamt dragande andan, drypande af svett, med sänkt hufvud, ögonen ihärdigt fästa mot mar- ken, och stum . . .

Folkets raseri växte och man fordrade högljudt den eländiges utlemnande. Polismännen voro nära att bli öfverväldigade, vanmäktiga, då det beridna municipalgardet kom dem till hjälp, och inom den- na dubbla eskort fördes mördaren till polisstationen vid gatan Molière.

Presidentens vagn for i galopp till prefekturen. Bakom följde vagnarne med presidentens stab.

General Borius satt vid sidan af den sårade, som låg utsträckt på kuddarne, orörlig, kraftlös, med tillslutna ögon. Hans väst var uppknäppt, skjortan, öfver hvilken man såg hederslegionens stora band, var färgad af blod.

Var Carnot medvetlös eller död? Ingen kunde säga det i detta ögonblick.

Det är en oförgätlig syn denna vagn som för tvärs igenom den illuminerade, festprydda staden, genom en nyss af glädje jublande hop statschefen, döende, blödande . . .

General Borius, prefekten, mären, vaktmästarne, lyfte honom med stort besvär ur vagnen, buro honom genom vestibulen uppför trapporna och korridorerna till hans säng i det rum en trappa upp, der han tillbragt föregående natt.

Doktor Gailleton egnade honom de första omsorgerna.

Presidenten återfick efter en stund medvetandet och bad att få tala vid mären af Beaune, Hr Bouhard, som bevistat festerna i Lyon, men man kunde icke tillfredsställa denna önskan.

Presidenten var ett rof för ohyggliga smärtor. Sex läkare, som samlats omkring honom, öfverlade huruvida man skall söfva honom före den nödvändiga operationen, men man vågade icke besluta sig för denna åtgärd, som skulle vara farlig. Den sårade var ytterst svag och kraftlös.

Han afkläddes, och läkarne konstatera då ett sår i trakten af lefvern. Carnot visar stort mod och bibehåller medvetandet. Han klagade öfver iskalla fötter. Läkarne ansågo, att operationen icke kunde uppskjutas.

Den var smärtsam, denna operation, och presidenten suckade ett par gånger: "Ack min gud, hvad jag lider. Skall det då aldrig sluta! . . . Min gud, hvad jag lider! Är det ej slut? . . ."

Man gjorde ett snitt på 15 centimeter som tillät en undersökning, hvarvid det visade sig, att lefvern var genomborrad af ett 20 millimeter bredt och 18 centimeter djupt sår.

En häftig inre blödning hade uppkommit och operationen hade till mål att söka afhjelpa den. Men läkarne hade föga hopp, isynnerhet som presidenten förut lidit af lefverlidande.

Andedräkten var försvårad. Man försökte underlätta den genom användande af ballonger med syre. Den sårade försvagades med hvar minut och föll i ett tillstånd liknande vanmakt. Erkebiskopen af Lyon, som hållit tal till presidenten under dagen och suttit vid festbordet i handelspalatset, hade begifvit sig till prefekturen. Kl. half 1 inträdde han i den döendes rum och gaf honom dödssakramentet. En kvarts timme derefter hade republikens president dragit sin sista suck.

*

Carnots lik låg på bår hela natten mellan söndagen och måndagen. Kl. 3 på måndagens eftermiddag fördes det nedlagdt i kista till Paris och framkom dit på förnatten. Carnots maka och söner nåddes i Dijon af det dystra dödsbudet, då de befunno sig på väg till Lyon.

Sadi Carnots lik hvilade, ifördt frack med hederslegionens breda röda band, å ett rött bår-täcke, som var bredt öfver en svart bår. Kammarens väggar voro klädda med röda draperier och fönstren tillbommade. Mellan fönstren hängde ett crucifix. I det med några vaxljus matt upplysta

rummet höllo två svartklädda ordenssystrar vakt vid liket, hvars ansigte bibehållit sitt lugna, välvilliga uttryck.

Fru Carnot gaf sig icke tid att anlägga sorgdrägt. Hon vek icke ett ögonblick från sin makes bår, hon bar sin olycka med stum resignation och utdelade personligen order om alla nödiga anordningar. Slutligen föll hon i krampaktig gråt och måste bäras ut.

Begrafningen egde rum följande söndagen; den försiggick på statens bekostnad och var mycket högtidlig.

Efter mordet.

Omedelbart efter dådets begående hölls provisoriskt förhör med mördaren. Detta förhör egde rum å polisstationen och leddes af Rhône-prefekten. Här efter affördes Caserio till cellen. Vaktarna måste använda våld för att få honom i väg. Inne i cellen der Caserio hölls under skarp bevakning kunde han tydligt höra den förbittrade folkmassans rop utanför: död öfver mördaren! Detta tycktes emellertid icke bekomma honom det allra minsta.

Folkhopen hade genom attentatet på ett ögonblick omstämts från sydländingens sprittande lifsglädje till sydländingens ursinnigaste förbittring. Illuminationen i staden släcktes och allt detta haf af oroliga hufvuden böljade i de skumma gränderna i tyst förbidan väntande att få höra några nya detaljer.

Så snart det vardt bekant att attentatorn var italienare, antogo lidelserna en hotfull karaktär, hvilken också beklagligtvis ledde till svåra excesser. Det stora italienska Café Casati stormades af den rasande folkmassan och vardt i ett nu förvandladt till en hög af ruiner. På enahanda

vis gick det ett par andra kafèer. Polisbentjanterna kommo i språngmarsch och gendarmerna i sporrsträck till platsen, men det var för sent; det gjorda var gjordt. Endast med möda kunde ordningens upprätthållare tränga sig in i gatorna och arrestera de vildaste bland orostiftarna.

Nu började å gatorna en vild hetsjagt efter italienare, hvilka emellertid polismännen med stor sjelfuppoffring försvarade; beridna patruller måste slutligen rycka ut och genomströfva gatorna i så riklig mängd och så vildt galopp att folkmassan hvarje ögonblick riskerade bli öfverriden. Flertallet demonstranter drogo sig nu tillbaka, men den egentliga gatupöbeln höll ännu hårdnackadt stånd till dess infanteri ryckte in och fördref massan ur gatorna samt derpå besatte ändpunkterna å alla gator der demonstrationer kunde befaras. Speciellt var naturligtvis den gata vid hvilken italienska konsulatet är belägen utsatt för ordningar och favor. Hit hade en massa menniskor, äfven ståndspersoner, under vilda tjut dragit åstad för att summariskt uppgöra republikens mellanhafvande med Italien. Vid 3-tiden på morgonen var staden åter lugn.

Mördaren.

Mördarens namn är Santo Caserio. Han är helt ung — född i Motta Visconti nära Milano (Italien) den 8 sept. 1873. Hans fader, som var en temligen fattig, men allmänt aktad man, dog år 1887. Hans moder, född 1841, lefver ännu och är bosatt i Motta liksom hans äldste bror, som har ett litet jordbruk och tillika är färjkarl på Ticinofloden.

Tvänne hans yngre bröder äro likaledes jordbrukare i Motta, hans näst äldste bror är hotellvärd i Milano och en femte broder bor i Turin. Dessutom har han en syster, som vistas hos modren. Alla äro de respektabla människor, som åtnjuta sina grannars aktning.

Santo Caserio lemnade fädernehemmet redan vid 11 års ålder och begaf sig till Milano, der han kom i bagarlära. Till sin fädernebygd kom han sedermera blott sällan och på mycket korta besök. För tvänne år sedan spreds det ryktet i Motta, att han var tilltalad inför domstol för att ha utdelat upproriska manifest bland soldater, tillhörande Milanos garnison. Så var ock fallet; och han blef jemte sina medskyldige dömd till åtta månaders fängelse.

Förlidet år vände han sig till borgmästaren i sin födelsestad och anhöll om ett pass samt förklarade samtidigt, att han ämnade utträda ur den anarkistförening, som han tillhörde. Borgmästaren sände hans ansökan till underprefekten i distriktet Abbiategrasso, hvilken emellertid vägrade att lemna Caserio något pass. Senare fick man emellertid veta, att han utan pass begifvit sig till utlandet och uppehöll sig än i Schweiz, än i Frankrike.

Caserios äldste bror, hvilken som nämnts är en hederlig landtbrukare i närheten af Milano, har inför en intervieware förklarad: "Min bror var ursprungligen en snäll gosse, men de hafva förderfvat honom i Milano. Han var vacker och mycket godmodig och vi höllo alla mycket af honom. Han sysselsatte sig mycket med läsning af böcker och tidningar. Så ofta jag besökte honom i Milano, fann jag honom läsande och politiserande; men hemma i Motta talade han aldrig om politik eller anarki. Jag hade icke tilltrott honom att kunna begå någon förbrytelse, och det förefaller mig som

en förskräcklig dröm, att min broder skall vara en mördare.“

Modrens förtviflan öfver sonens gräsliga förbrytelse var mycket stor. Man hade först berättat henne, att han mördat konungen af Italien; och då man sedan sade henne, att det icke var italienske konungen, utan Frankrikes president som fallit offer för sonens dolk, så ville hon icke tro detta, utan uppfattade det som ett försök att lugna henne. Hon gret och jämrade sig och slet sitt hår i förtviflan. De gråtande sönerna, svärdöttrarne och barnbarnen sökte förgäfvos att lugna henne.

Vid ett senare förhör med Caserio förklarade han inför förhørsdomaren: "Det är mig likgiltigt om den man, jag mördat, tillfälligtvis heter Carnot eller något annat. Det erbjöds mig tillfälle att döda republikens president; och jag gjorde det, liksom jag skulle dödat hvarje annan konung eller kejsare om det varit mig möjligt. *Jag, anarkisten, har dödat statens öfverhufvud, emedan han tillvällat sig rättigheten att befälla öfver folket.*"

Mördarens berättelse.

Angående mördarens tillvägagående vid sjelfva mordet har han vid polisförhör meddelat följande:

Efter att ha redogjort för sin resa från Cette till Lyon och omnämnt hurusom han vid ankomsten till denna sistnämnda stad gått vilse, men af en person blifvit visad till Guillotiére-bron, fortsätter han:

"Sedan jag passerat denna bro, följde jag en bred gata, vid hvilkens början till venster låg ett

rikt upplyst kafé, fullt af folk, samt till höger ett alldeles nytt palats, magnifikt illumineradt med gas. Vid slutet af gatan såg jag till venster en stor plats, med planteringar och eklärering och full af folk och till höger en gata, som var alldeles garnerad af ljus, hvilka bildade hvalfbågar tvärs öfver densamma.

Jag följde folkmassan, som drog sig ditåt, och kom till ett slags torg, hvarest ljusbågarne slutade. Efter någon tvekan gick jag in på en annan gata, som var illuminerad på samma sätt som den första, och kom snart till ett ställe, hvarifrån gendarmerna och polisbetjenterna trängde massan tillbaka för att göra vägen fri. Midt emot min plats var ett stort, rikt upplyst palats. Jag förstod att det var börsen. För öfrigt hade man sagt mig, att presidenten skulle komma ut från denna sida af palatset för att fara till Stora teatern hvarest en representation skulle ega rum kl. 9.

Det sätt, hvarpå man hade ordnat folket, visade mig tydligt den riktning, som presidenten skulle följa och att jag icke kunde från den plats, der jag nu stod, nalkas honom. Jag var nämligen på venstra sidan om hans väg och jag viste, att de högst uppsatta personerna alltid intaga högra platsen i vagnen.

Jag var fast besluten att taga mig öfver till andra sidan, men polisbetjenterna tilläto inga andra än damer att passera. Lyckligtvis anlände efter omkring 10 minuter en stor vagn, förspänd med två hästar, och hvars kusk hade på bröstet en stor vit kartonglapp, på hvilken stod ett nummer. Man lät denna vagn köra in på den fria platsen, och då lyckades en del personer att följa efter och komma öfver på andra sidan.

Jag var en bland dem och uppnådde utan svårighet palatsets flygel, men här började de per-

soner, hvilka stodo i de första leden, att protestera. Jag bad dem släppa mig fram, då "jag skulle gå bakom massan", hvarpå jag följde gatan, som leder till teatern, ett tjugotal steg, tills jag kom till en gaskandelaber. Till höger om denna stodo en man och en qvinna med en ungefär 10-årig gosse, som hade klättrat upp på kandelabern.

En af poliskonstaplarna, som stod framför, sade åt barnet att gå ned och jag lyckades begagna detta ögonblick att taga qvinnans plats i andra ledet. Jag gjorde med hög röst en anmärkning öfver denna lilla händelse, i det jag sade, att kandelabern var tillräckligt stark att bära ett barn.

Hopen väsnades allt mer och mer och damerna började blifva rädda. Två ville gå sin väg och gingo åt venstra sidan, hvarifrån presidenten skulle komma. Man sade, att kl. var 5 minuter öfver 9. Alla började bli oroliga. Icke mer än en ensam vagn, som anlände i största hast från teatern till börsen för att strax köra tillbaka, hade passerat. Ändtligen hördes dock marseljäsen. Strax derpå redo hastigt fyra ryttare, hvilka, som jag tror, tillhörde republikanska gardet, förbi, för att se till att vägen var fri. Härpå följde i långsam takt en trupp militärer till häst.

Efter den första truppen kom en ensam ryttare, som höll sin trumpet utan att blåsa deri, samt ännu en afdelning kavalleri.

Slutligen nalkades presidentens vagn, hvars hästar hade sina hufvuden ungefär tre steg bakom den sista truppen. På hvarje sida om vagnen red en ryttare. Hufvudet på den högra ryttarens häst var ungefär i jemnhöjd med presidentens hufvud. Just då de sista kavalleristerna af eskorten passerade förbi mig, öppnade jag min kavaj. Handtaget på dolken stack upp ur den högra fickan. Jag fat-

tade den med venstra handen och i det jag skuffade undan de båda männen, som stodo framför mig dolde jag den i min högra ärm och lät slidan falla till marken. Derpå sprang jag hastigt efter presidenten.

Jag grep med venstra handen i vagnen och med en enda stöt uppifrån och nedåt sänkte jag dolken ända till skaftet i presidentens bröst så långt, att min hand rörde vid hans rock. Jag lemnade knifven kvar i hans bröst. I det jag utdelade stöten, ropade jag, högt eller ej vet jag icke: Lefve revolutionen!

Sedan jag utfört handlingen, kastade jag mig hastigt baklänges och började, då jag såg, att man ej genast arresterade mig och att ingen tycktes hafva förstått det som jag hade gjort, att springa bredvid vagnen. I det jag passerade hästarne, utstötte jag ännu en gång ett rop: Lefve anarkien! ett rop, som poliserna mycket väl hörde. Sedan sprang jag framför presidentens hästar och bakom eskorten för att uppnå venstra sidan och försvinna i mängden, men männen och qvinnorna nekade mig att komma fram. Bakom mig ropade man: Arretera honom!

En polisbetjent grep mig först bakifrån och härpå rusade ett tjugotal personer på mig.“

Rättegången och domen.

Rättegången mot Caserio begynte efter åtskilliga förberedelser den 2 augusti.

Ingångarne till justitiepalatset höllos afspärrade af en bataljon infanteri. Folkhopen utanför var jemförelsevis fåtalig och ganska lugn. Rättssalen

var öfverfylld; man hade dock endast insläppt personer, försedda med inträdeskort. Domstolens ordförande Breuiliac öppnade förhandlingarne kl. 9¹/₄. Som allmän åklagare fungerade generalprokuratorn Fochier och den anklagade biträdades af advokaten Dubreuil samt professor Germeval såsom tolk.

Caserio besvarade med låg röst de frågor, som ställdes till honom angående hans personliga förhållanden. Sedan anklagelseskraften blifvit uppläst och namnupprop af vittnena företagits, började förhöret med Caserio. Domstolens president behandlade först frågan om den anklagades tillräknelighet och sinnessillstånd. Caserio påstod ifrigt att han vore fullt tillräknelig, samt förklarade att han aldrig varit sinnessjuk eller att sinnessjukdom förekommit inom hans familj.

Domstolens ordförande förhörde Caserio länge angående hans förhållande till anarkisterna. Caserio erkände att han vore anhängare af de anarkistiska lärorna och att han stått i förhållande till många anarkister, men han vägrade att angifva sina kamrater.

Under processens förlopp redogjorde Caserio för huru han utfört sitt dåd och tillade: jag är anarkist, jag hatar bourgeoisie och stadsöfverhufvud. Jag har hvarken ledare eller medhjelpare.

Ordf. anmärkte att Caserio mördat icke blott ett statsöfverhufvud, men också en hederlig man och familjefäder.

Härtill svarade den anklagade, att Carnot dödat anarkister, hvilka äfven, såsom t. ex. Vaillant, voro familjefäder.

Under vittnesförhöret förklarade general Borius att Carnot på sista tiden mottagit flera hotelsebref, som alla öfverlemnats till polisen. Generalen hade befalt en officer, som red vid sidan af presidentens

vagn, att draga sig tillbaka därför att hästen var orolig och vagnen låg.

Två officerare, som varit med i eskorten förklarade, att stöten mot Carnot utdelades så snabbt, att de knappast märkt mördaren.

Rhoneprefekten betygade, att alla möjliga försigtighetsåtgärder vidtagits. T. o. m. de kraftigaste anstalter skulle ej förmått hindra en fanatisk mördares dolk att träffa sitt mål.

Ett vittne, soldaten Leblanc, som varit tillsammans med Caserio på ett lasarett i Cette, förklarade, att Caserio anförtrott honom att han skulle försöka mörda Carnot, då han genom *lottdragning* var utsedd dertill. Caserio bestred dock på det bestämdaste denna uppgift.

Sedan vittnesförhören avslutats framhöll aktor att Caserio ej tillhör någon nation, utan endast är anarkist. Han klandrade dem som i den första upphetsningen utöfvat våld mot italienarne i Lyon. Caserio tillhör denna sekt af ogeringsmän, hvilka midt i civiliserade samhällen som vilda djur eftersträfvat människors död och egendoms förstörelse samt hota höga och låga. Vi måste försvara oss mot vilda djur.

Man skall säga: om Carnot hade lefvat, skulle han ha utöfvat nåd mot Caserio. Men Carnot är död, och det är just vår pligt att låta rättvisan ha sin gång. Anarkisterna äro icke något politiskt parti, utan anarkismen har till syfte att döda och förstöra. Republiker såväl som monarkier ha samma pligt att använda all kraft på att tygla denna hydra. I frihetens, civilisationens och mensklighetens namn måste ett strängt exempel statueras. (Liflig rörelse bland de närvarande).

Defensor framhöll särskildt att Caserios andliga kraft var försvagad. Den tilltalade afbröt honom dock upprepade gånger och begärde att få upp-

läsa ett dokument, hvilket domstolen med gaf. Uppläsningen försiggick genom tolk.

På aktors förslag förbjöd domstolen handlingens offentlighöörande.

Derefter sammanträdde juryn. Dess utlåtande lydde: *skyldig utan förmildrande omständigheter*, hvarpå rätten dömde honom till döden.

Då dödsdomen afkunnades, ropade Caserio: "Lefve den sociala revolutionen!" Äfven då han fördes ur rättssalen, höjde han anarkistiska rop.

Afrättningen.

Torsdagen d. 16 aug. tidigt på morgonen led Caserio sina gerningars lön. Han afrättades nämligen sagde dag kl. 4,55 f. m., och ännu i det ögonblick då han fastbands vid guillotinen (afrättningsredskap med fallbila) ropade han: "Mod kamrater! Lefve anarkien!"

Han väcktes kl. 4,30 och öfverfölls genast af krampaktiga ryckningar. Han klädde sig långsamt och ville icke förtära något. Ansigtet var likblekt.

Utförd i vagnen, hackade han tänder, och då han steg ut, snafvade han och stötte sitt knä.

En talrik människomassa åsåg afrättningen och ordningen upprätthölls af en stor polis- och militärstyrka.

*

Följande detaljer rörande afrättningen ha meddelats:

Medan de förberedande åtgärderna vidtogos vid daggryningen, syntes plötsligt hufvudet af en fånge i ett af fängelsets fönster och man hörde honom ropa:

“Lefve anarkien!”

Detta rop besvarades från ett annat fönster i fängelset.

Emellertid sof Caserio så djupt, att han icke märkte något af förberedelserna till afrättningen, ehuru schavotten restes tätt intill fängelset.

Då statsadvokaten, undersökningsdomaren, defensor och ett antal fängelsetjenstemän inträdde i cellen, sprang Caserio upp helt öfverraskad, då han icke genast insåg betydelsen af deras ankomst. Men då denna blifvit honom klar, skiftade han färg, blef likblek och så förfärad, att han knappast kunde stå upprätt.

Fängelsedirektören slog honom på axeln och sade:

“Caserio, fatta mod! Stunden är kommen. Om få minuter skall ni försona ert brott. Undersökningsdomaren står här redo att mottaga de upplysningar, ni ännu kan ha att lemna oss. Abbén här skall, om ni så önskar, bispringa er, och er defensor är här för att höra er sista önskan“.

Darrande i hela kroppen, svarade Caserio:

“Jag har intet att anförtro abbén, undersökningsdomaren eller försvararen och jag tillbakavisar äfven rättens bistånd“.

Det oaktadt ville presten säga honom några trösteord, men Caserio sköt honom häftigt åt sidan. Medan dödstoalletten pågick talade direktören med Caserio om hans mor, hvarvid Caserio brast i gråt och bad, att ett bref, som han skrifvit, måtte till-sändas henne.

Man bjöd honom ett glas rom, som han tömde i ett drag.

Han fördes i vagn, omgifven af kyrassierer, till schavotten. De kringstående blottade sina hufvuden, då den lifsdömde visade sig. Han sade dock intet. Hans ansigte var förfärligt förvridet, och slö

och stirrande for blicken öfver folkmassan. Plötsligt bemannade han sig och gick med fasta steg till guillotinen ropande "Mod kamrater. Lefve anarkien!"

Bödelsdrängarne fattade honom i axlarne. Caserio kämpade sin sista förtviflade kamp för lifvet, men kastades hastigt ned under bilan, som i nästa ögonblick föll.

Folkmassan applåderade och ropade:

"Bravo, bravo! Rättvisans kraf äro uppfyllda".

När likvagnen körde bort, hördes ånyo från ett af fängelsets fönster: "Lefve anarkien!" Under-sökning kommer med anledning häraf att inledas.

Caserios lik jordades i kyrkogården.

Några ord om anarkismen och hvad anarkisterna vilja.

Anarkismen är i och för sig en så sällsam och allvarlig företeelse, att den förtjenar den största uppmärksamhet. Det är en samhällssjukdom af på samma gång så ohygglig och så obegriplig karaktär, att ett vanligt normalt menniskoförstånd inför densamma nästan står stilla. Den är beslägtad med alla de andra olika arterna af hvad man med ett gemensamt namn kallar *socialism* — den är en gren af samma giftiga träd — men den är ändock något annat och den är, märk väl, lika fientlig mot äfven de längst gående yttringarna af den revolutionära omstörtningssandan som den är mot det nu bestående samhället. Alla de öfriga socialistiska systemen hafva, hvart för sig, några sanningsfrön i sig, ehuru dessa planterats och uppdragas till förderf i stället för gagn. Man kan till en viss grad förstå, äfven om man ogillar eller till och med

afskyr deras tendensar, sträfvandena att skapa ett kommunistiskt samhälle i hvilka alla tillgångar vore en gemensam egendom och der hvar och en skulle vara förpligtad att bidraga till dessa i mån af det samfälda behovet, och man kan tänka sig in i deras tankegång, som vilja åstadkomma en sådan förändring vare sig på öfvertygelsens väg och genom "friheten" eller på den blodiga revolutionens och genom ett dermed följande skräckvälde. Men *anarkien* — det är något fullständigt obegripligt! Man kan icke fatta, att människor med en gnista af sundt förstånd i behåll, kunna vilja med flit återföra verlden till det rena vildhetstillståndet, i hvilket efter betydelsen af det grekiska ordet *anarchie* ett samhälle skulle ega bestånd utan några som helst lagar eller lagliga auktoriteter, der hvar och en skulle ega rätt att lefva och göra precis huru han ville utan minsta band eller hänsyn till något annat än sin egen smak och sin kraft att tillfredställa denna. Och detta sköna samhällstillstånd skulle dertill, hvad som icke förbättrar saken, genomföras förmedelst förstörelse och tillintetgörelse af allt som af människohand och människosnille under årtusendenas fortgående civilisation skapats i verlden, samt naturligtvis genom massmord å de hundratusenden eller millioner människor, hvilka på något sätt röja sin brist på mottaglighet för en sådan lycksalighet.

Detta är ju rena rama vanvettet. Men ändock gifves det icke blott enskilda fantaster eller banditer, som hylla dessa läror, utan de ha vunnit insteg hos ansenliga grupper af individer, som väl icke förstå idén bättre än vi andra, men som i alla fall arbeta därför. Och hvad som är allra märkvärdigast, denna pest har angripit vissa personer, af hvilka några stå på höjden af tidens bildning, och som, säges det, såsom enskilda personer anses

fullkomligt "hederliga". Sådana äro medlemmarne af familjen Reclus, Louise Michel, den ryske furst Krapotkin, den tyske agitatorn Johann Most, för att blott nämna några af de mest bekanta.

*

Såsom anarkismens fader anses den ryske nihilisten Mikael Bakunin, hvilken i början af 1860-talet någon tid vistades i Stockholm och der rönte mycken uppmärksamhet.

En berömd författare, som med mycken samvetsgrannhet och opartiskhet skrifvit den nyare socialismens historia, professor Emile de Laveleye, inleder det kapitel, hvori han behandlar den internationela demokratiens allians och nihilismens apostel, sagde Bakunin, med de målande orden: "När Dante nedstigit till underjorden och genomvandrat de fördömdas boningar samt hunnit till den djupaste af dem alla, "den hopplösa staden", kommer han ansigte mot ansigte med de upproriske englarnes rysliga herskare — *l'imperador del doloroso regno*. Sammalunda, när man tränger ned ända till den revolutionära socialismens djupaste lager, möter man Bakunin. Längre ner kan man icke komma".

En af denne Bakunins lärjungar Elisée Reclus, som varit invecklad i den nyligen afslutade anarkistprocessen i Paris, har i bref, som upplästes vid rätten uttalat sig på följande sätt om anarkismens läror. Han förklarar att:

1:o arbetarne i sin helhet (kollektivitet) ega obestriddlig rätt att återtaga produkten af sitt arbete (d. v. s. beröfva de nuvarande egarne deras egendom) genom det enda medlet revolutionen; 2:o att om en allmän revolution icke kan ske, så kan den med full rätt göras partielt i nyssnämnda ekonomiska syfte (d. v. s. vid ett upplopp bör man alltid plundra så mycket man kan); men att 3:o äfven *individ* har rätt till samma partiela återtagande af sin s. k. arbetsprodukt!

Reclus säger uttryckligen till förklaring af denna tjuf-teori följande:

Huru kan man betvifla detta? Huru skulle individen kunna erkänna privat egendomen i det enskilda när han icke erkänner den i dess helhet? *Han har rätt att återtaga den, att stjåla.* Det är nödvändigt att denna nya moral intränger i sinnena . . . Om den, hvilken man betecknar såsom tjuf, är förtryckets hämnare, som traktar efter rättvisa och söker göra revolution inom måttet af sin lilla förmåga, så böra vi beundra honom . . .

Bakunin själf framhåller i ett af honom utgifvet arbete följande regler för uppnåendet af anarkismens mål:

Förstör allt hvad du kan af menniskolif och egendom — det är alltid *så* mycket vunnet! Och *allt* det bestående, alla stater, alla kyrkor, alla lagar, alla institutioner, alla principer, sociala, religiösa, filosofiska, politiska — allt måste förstöras, så att det icke återstår sten uppå sten af den gamla byggnaden. Man måste frambringa en absolut formlöshet (*»amorphi»*, detta ord var Bakunins käpphäst), ty bevaras *en enda* af de gamla formerna, så kan denna blifva det frö, hvarur alla de gamla sociala orättvisorna skall återfödas!

Bakunin dog 1876. Hade en längre lifstid beskärts honom, skulle han fått tillfälle glädja sig åt den stora framgång hans djefvulska idéer i våra dagar fått röna.

*

Hvad anarkisterna vilja framgår för öfrigt af följande "resolution", antagen vid ett möte som de anarkistiske ledarne höllo i London år 1891, hvori det heter:

Endast oupphörliga attentat kunna tvinga bourgeoisien att släppa makten ur sina händer. Dessa attentat måste vara operonliga, anonyma. Endast derigenom vinnes, att alla känna sig hotade, att alla direkt intresseras; samhället måste skakas i alla sina lager.

En annan anarkistisk trosartikel lyder:

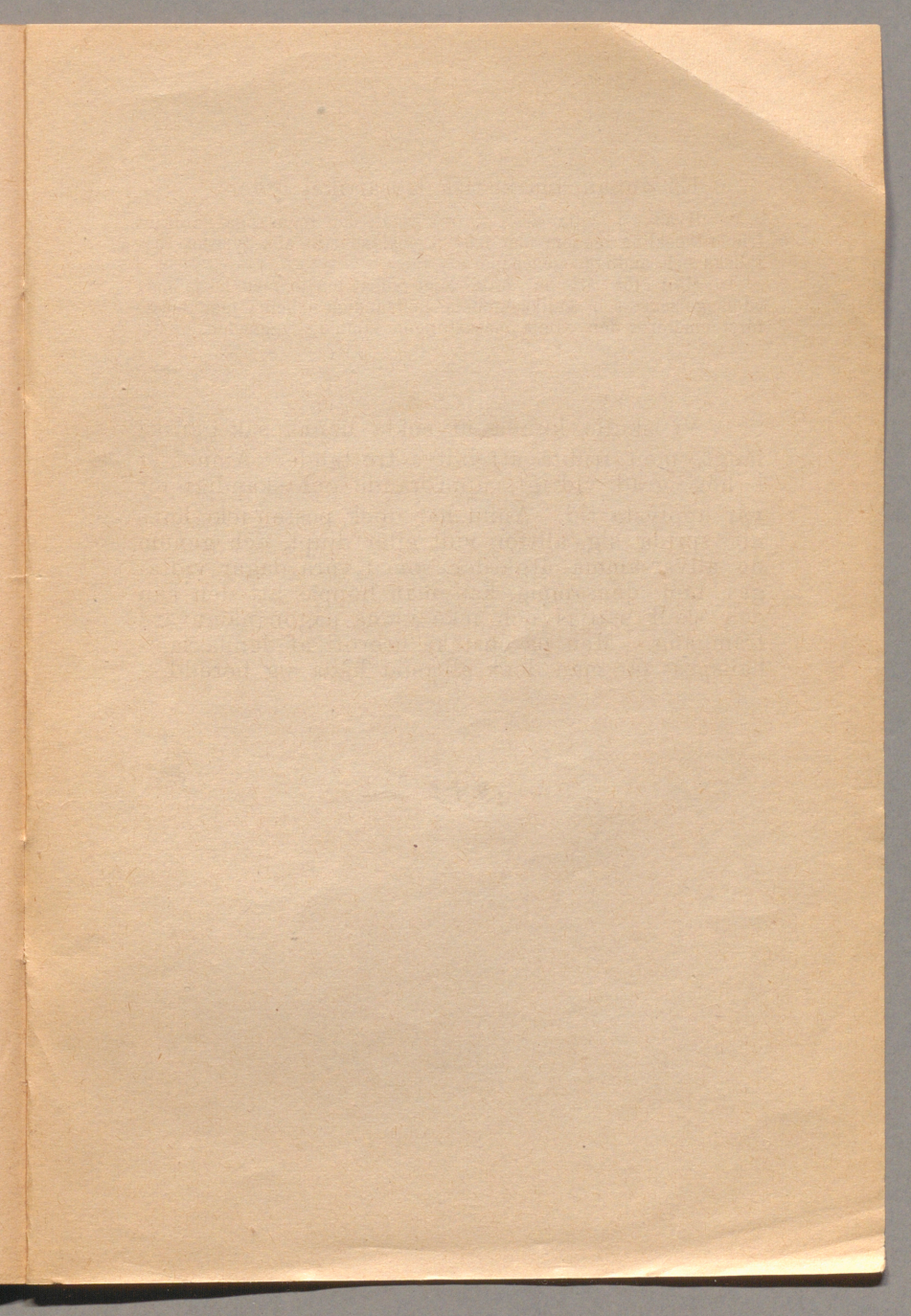
Hvad vi vilja är, i få ord sagdt, den menckliga naturens fria utveckling genom det fria utvecklandet af alla fysiska, moraliska och andliga egenskaper.

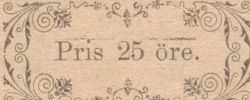
Men för att nå detta höga ideal måste man börja med ödeläggelsens och kullkastandets nödvändiga arbete; man måste först omstörta den gamla maskstungna samhällsbyggnaden.

*

Vi skulle kunna utveckla denna sak ganska långt, men frukta att blifva tröttande. Ämnet är i hög grad vidrigt, upprörande och skamligt för vår upplysta tid. Ännu har dock pesten icke hunnit sprida sig alltför vidt eller djupt, och genom de allvarsamma åtgärder, som i våra dagar vidtagas mot densamma, kan man hoppas att den kan och skall stäffas och icke vinna någon nämnvärd framgång. Men på enstaka utbrott af denna samhällspest får man dock alltjemt hålla sig beredd.

Pris 25 öre.